

Stichting Culturissima Jaarverslag 2021

Voorwoord

Hoewel de Covid pandemie en de maatregelen om verdere verspreiding te voorkomen beperkingen oplegde aan de activiteiten van Culturissima kon de stichting in 2021 een groot aantal activiteiten ondernemen; deels door bijeenkomsten digitaal plaats te laten vinden, deels door de (tijdelijke) versoepelingen van de maatregelen.

Veel tijd is gaan zitten in de bijdragen aan het Europese project *Sliding Doors* dat in het voorjaar van 2021 startte. Het was voor het eerst dat de stichting aan een dergelijk groot project meewerkte met partners uit verschillende Europese landen.

Teleurstellend was dat het onderzoeksvorstel *Vriendenvijand* over de geschiedenis van Italianen in Nederland rond WOII niet werd gehonoreerd door het Mondriaan Fonds. De afwijzing gebeurde niet op inhoudelijke gronden, maar vanwege ontoereikend budget. Het onderwerp blijft echter onder de aandacht van Culturissima en heeft in 2021 geleid tot een evenement bij het Istituto italiano di Cultura te Amsterdam, een (voor)onderzoek en een publicatie over Italiaanse antifascisten (in Haarlem), dat ook aandacht kreeg van de media (Haarlems Dagblad). De Subsidie voor een vooronderzoek bij het Haarlems Mediafonds verkreeg Daniela Tasca echter op persoonlijke titel.

Projecten

Sliding Doors

In 2020 werd stichting Culturissima partner bij het Europese project *Sliding Doors* waarvan de universiteit de coördinatie had. Het doel van dit project is om de integratieprocessen van migranten te analyseren vanuit een breed sociaal-historisch perspectief. Het project richt zich op het begrijpen van deze processen door academisch onderzoek en het maatschappelijk middenveld te combineren en door inwoners van negen Europese landen te betrekken. Dat moet aan het einde van het project leiden tot aanbevelingen aan de verschillende Europese instellingen.

Het project bevat zeven onderdelen: 1) scholing, 2) enquêtes, 3) analyse van de resultaten, 4) debatten, 5) verspreiding van de resultaten, 6) conferentie, 7) Presentatie en implementatie van de resultaten.

Culturissima is op dit verzoek ingegaan, maar gaf daarbij aan zich te willen concentreren op de onderdelen scholing, enquêtes en verspreiding van de resultaten en daarbij Italianen in Nederland als focusgroep te beschouwen.

Aan de volgende onderdelen heeft Culturissima in 2021 deelgenomen: 1) scholing, 2) enquêtes, 3) analyse van de resultaten.

Het onderdeel scholing werd vormgegeven door een aantal webinars waarin de partners een bepaald thema met betrekking tot integratie uitlichtten en toelichten hoe hun organisatie daaraan werkte. Voor Culturissima vertelde Daniela Tasca over het belang van het onderzoeken en presenteren van migratiegeschiedenissen om succes- en faalfactoren voor integratie te kunnen begrijpen. Culturissima nam ook deel aan de summerschool die het project organiseerde eind augustus in Besançon. Tijdens deze summerschool bespraken de partners onder meer op welke wijze de andere onderdelen van het project uitgevoerd zouden kunnen worden. Een van die onderdelen was het uitvoeren van interviews met migranten en niet-migranten over hun ervaringen met, en visies op, migratie en integratiebeleid. Culturissima heeft tweeëntwintig interviews gehouden. Het houden van de interviews, de transcripties daarvan en de vertalingen naar het Engels en/of Italiaans bleken zeer tijdrovend te zijn. Culturissima nam ook deel aan de maandelijkse online overleggen met de partners en aan een online debat over 'Migratie en Identiteit', georganiseerd door de Belgische partner Migratiemuseum Molenbeek.

Culturissima heeft verder aangeboden de coördinatie van de productie van een reeks korte video's ter hand te willen nemen waarin ervaringen met en standpunten over migratie- en integratie aan bod komen. Hierover is met de projectleiding herhaaldelijk van gedachten gewisseld. Het voorstel is geaccepteerd. De inhoudelijke en vormgevingsaspecten worden nog verder besproken, alsmede het budget dat daarvoor kan worden gereserveerd.

VRIENDENVIJAND

Aansluitend op eerdere initiatieven van Culturissima om de geschiedenis van Italianen in Nederland rondom de tweede wereldoorlog in kaart te brengen ontwikkelde Culturissima een voorstel voor een uitgebreider onderzoek onder de titel Vriendenvijand. Het betreft een

beschrijvend onderzoek naar de aanwezigheid en de positie van Italianen in Nederland in de jaren 1935-1950 en naar de invloed van de veranderende politieke gebeurtenissen in Italië op het leven van Italiaanse migranten in Nederland.

Het onderzoeksvoorstel is in 2020 ter subsidiering aangeboden aan het Mondriaan Fonds, in het kader van de subsidieregeling voor projecten rondom in het kader van 75 jaar Vrijheid.

Het voorstel werd niet werd gehonoreerd. De afwijzing gebeurde echter niet op inhoudelijke gronden, maar vanwege ontoereikend budget.

Culturissima heeft een bezwaarschrift ingediend. Dit leidde tot een heroverweging en de inzending van aanvullende informatie. Op basis daarvan werd opnieuw bepaald dat de aanvraag aan alle beoordelingscriteria voldeed. Helaas bleek het aantal aanvragen dermate groot dat het budget niet toereikend was om alle projecten die aan de criteria voldeden te kunnen honoreren.

GEN MAGAZINE

Tweede Wereldoorlog

[Op]sporen van verzet
Italiaanse dissidenten
in Nederland

Italianen die al voor de oorlog in Nederland waren gevestigd, kwamen tijdens de Duitse bezetting in een lastig, soms ook gevaarlijk parket te zitten vanwege het pact tussen Hitler en Mussolini. Een deel van hen sloot zich desondanks aan bij het Nederlandse verzet. Auteur Daniela Tasca

Italiaanse kinderen vertrekken naar een fascistisch zomerkamp aan de Adriatische kust, vanaf station Rotterdam, circa 1935. Coll. Historisch Beeldarchief Migranten

Daniela Tasca leverde bijdragen aan het juninummer van magazine gen, gewijd aan Italië: Het artikel *(Op)sporen van Verzet* over Italiaanse antifascisten in Nederland van Daniela Tasca is [hier](#) te downloaden.

Haar tweede bijdrage *Andiamo in Olanda* – een beknopte geschiedenis in beelden van de Italiaanse migratie in Nederland – is [hier](#) te downloaden.

VERBORGEN STEMMEN/VOCI NASCOSTE

Onder de titel *Verborgene stemmen*, Italiaanse antifascisten in Nederland: Angelo Agosti (1900-1985) en Luciana Bokma-Rescia (1902-1995), presenteerde Daniela Tasca onder andere de resultaten van een (voor)onderzoek naar het verhaal van antifascist Angelo Agosti waarvoor ze op persoonlijk titel subsidie had gekregen van het Haarlems Mediafonds. Ook presenteerde zij het verhaal van de enige Italiaanse

ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA
&
1001 ITALIANEN
PRESENTEREN

ITALIAANSE
ANTIFASCISTEN
IN NEDERLAND

**VERBORGEN
STEMMEN
VOCI NASCOSTE**

ANGELO AGOSTI
LUCIANA RESCIA

Lezing door Daniela Tasca en
Noemi Prent
Muziek door Carla Regina en
Carol Ruiz Gandia
vrijdag 10 december 2021
14.30-16.30 uur

ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA
KEIZERSGRACHT 544 AMSTERDAM
AANMELDINGEN: IICAMSTERDAM.ETERLIT

ISTITUTO italiano di CULTURA
1001 italiani IN NEDERLAND

3396
Agosti, Angelo
in Italia

vrouw in het Nederlandse verzet, Luciana Bokma-Rescia. Aan de hand van getuigenissen van nazaten, en van privé foto- en videomateriaal werden de verhalen van deze twee Italiaanse antifascisten gereconstrueerd.

De goedbezochte presentatiemiddag vond plaats in het Istituto italiano di Cultura te Amsterdam op 10 december 2021 en leidde tot een artikel in het Haarlems Dagblad (14 december 2021).

Overige activiteiten

In 2021 hield Daniela Tasca enkele presentaties over de geschiedenis van Italianen in Nederland voor vereniging Dante Alighieri. Onderwerpen waren: *La Resistenza Nascosta (Verborgen Verzet)* en [La Dolce Invasione, 100 anni di gelato italiano nei Paesi Bassi \(De zoete invasie, 100 jaar Italiaans ijs in Nederland\)](#),

Daniela Tasca leverde bijdragen aan twee cursusonderdelen van het [HoVo](#) in Alkmaar over Italiaanse migratie naar Nederland.

Publiciteit

Het Haarlems Dagblad publiceerde [een artikel](#) over het onderzoeksproject *Verborgen stemmen*.

In het [radioprogramma OVT](#) (VPRO) vertelde Daniela Tasca over de geschiedenis van Italiaanse ijsbereiders in Nederland naar aanleiding van de (her)opening van ijssalon Venezia in het Openluchtmuseum Arnhem.

Samenwerking

Er is overleg gevoerd met vereniging Dante Alighieri in Maastricht, waarbij afspraken zijn gemaakt voor de finissage van project Naam en Toenaam/Nome e Cognome die op 24 april 2022. Zal plaatsvinden.

Met het Istituto italiano di Cultura Amsterdam, journaliste Noemi Prent en onderzoeker Erik Gerritsma (janbonekamp.nl) is samengewerkt in het kader van het evenement Verborgen Stemmen.

Financiering en sponsoring

Het project *Sliding Doors* wordt gefinancierd vanuit de subsidieregeling Europa van de Burger. Voor haar activiteiten in het project ontvangt Culturissima een vergoeding vanuit het projectbudget

Het Istituto italiano di Cultura Amsterdam heeft financiële steun verleend aan Verborgen Stemmen (10 december 2021) en steun toegezegd voor een nog te realiseren expositie over 100 jaar Italiaans ijs in Nederland.

Medewerkers en bestuur

De activiteiten van stichting Culturissima worden opgezet en uitgevoerd door Daniela Tasca (artistiek coördinator) en Ad van Dam (zakelijk coördinator).

Zij worden bijgestaan door een driekoppig bestuur, bestaande uit Dasja Koot (voorzitter), Ariane Vervoorn (penningmeester) en Giovanni Massaro (secretaris).

Overzicht van activiteiten

Datum	Activiteit	Locatie
7 april	presentatie tijdens persconferentie start Europees project Sliding Doors	online
14 mei	Lezing La Resistenza Nascosta (Verborgen Verzet) over Italiaanse antifascisten in Nederland tijdens WOII; Vereniging Dante Alighieri Leiden/Den Haag	online
1 juni	Presentatie i.h.k.v. scholing voor EU project Sliding Doors	online
juni	Bijdrage aan het juninummer van magazine gen: (Op)sporen van verzet, Italiaanse antifascisten in Nederland	nvt
juli	Schrijven onderzoeksvorstel Verborgen stemmen voor het Haarlems Mediafonds	nvt
24 t/m 26 augustus	Deelname aan de zomeruniversiteit van het Europese project Sliding Doors	Besancon (FR)
29 september	Bijdrage aan hovo cursus over Italiaanse migratie;	Alkmaar
3 oktober	Bijdrage tijdens het radioprogramma OVT van de VPRO over de geschiedenis van de Italiaanse ijsmakers in Nederland	nvt
6 oktober	Bijdrage aan hovo cursus over Italiaanse migratie;	Alkmaar
8 oktober:	Lezing La Dolce Invasione, 100 anni di gelato italiano nei Paesi Bassi bij vereniging Dante Alighieri	Deventer
12 november	Lezing La Dolce Invasione, 100 anni di gelato italiano nei Paesi Bassi bij vereniging Dante Alighieri	Eindhoven
9 december	Expertmeeting bij het Limburgs Museum Venlo over nieuw op te zetten project	Venlo

10 december	<u>Presentatie 'Verborgen stemmen, Italiaanse antifascisten in Nederland'</u> in het Italiaans Cultureel Instituut	Amsterdam
14 december	Artikel Haarlems Dagblad over Verborgen Stemmen	nvt